

The Guidelines for Development of School Administrators' Academic Leadership in the Digital-Era under the Secondary Educational Service Area Office, Khon Kaen

Chawaporn Jimkhunthod^{1*} and Arkom Eungpuang¹

¹ Faculty of Education, Northeastern University, Thailand

* Corresponding author. E-mail: atom.lucifer@gmail.com

ABSTRACT

The objectives of this research were to (1) study the current conditions, the desirable conditions and needs for academic leadership in digital-era of school administrators, and (2) study the guidelines for development of school administrators' academic leadership in the digital-era under the Secondary Educational Service Area Office, Khon Kaen. The sample group used in this study consisted of 20 school administrators and 338 teachers under the Secondary Educational Service Area Office, Khon Kaen, with the total of 358 people. The research tools were questionnaires about the current conditions, the desirable conditions and needs for academic leadership in digital-era of school administrators and a semi-structured interview form. The statistics used in data analysis comprised frequency, percentage, mean, standard deviation, Priority Needs Index (PNI), and content analysis. The results of the study found that the academic leadership in the digital age of school administrators under the Office of the Secondary Education Area, Khon Kaen, is at a high level overall and the overall desired condition is at the highest level. The order of necessity is as follows: 1) Educational supervision and consultation, 2) Academic atmosphere promotion, 3) Curriculum and teaching management, 4) Management, and 5) Academic work planning and mission determination. The guidelines for developing academic leadership in the digital age of school administrators under the Office of the Secondary Education Area, Khon Kaen, consist of 5 aspects, 25 guidelines, consisting of 1) Educational supervision and consultation (5 guidelines), 2) Academic atmosphere promotion (5 guidelines), 3) Curriculum and teaching management (5 guidelines), 4) Management (5 guidelines), and 5) Academic work planning and mission determination (5 guidelines).

Keywords: The Guidelines for Development, Academic Leadership in Digital-Era, School Administrators

แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น

ชาพร จิมขุนทด^{1*} และ อาคม อึ้งพวง¹

¹ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประเทศไทย

* Corresponding author. E-mail: atom.lucifer@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา และ (2) ศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 20 คน และครูจำนวน 338 คน รวมทั้งสิ้น 358 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา และแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index : PNI) และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการศึกษาพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น มีสภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับมาก และสภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีลำดับความต้องการจำเป็น ดังนี้ 1) ด้านการนิเทศการศึกษา และให้คำปรึกษา 2) ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ 3) ด้านการจัดการหลักสูตรและการสอน 4) ด้านการบริหารจัดการ และ 5) ด้านการวางแผนงานวิชาการและกำหนดพันธกิจ แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น มี 5 ด้าน 25 แนวทาง ประกอบด้วย 1) ด้านการนิเทศการศึกษาและให้คำปรึกษา 5 แนวทาง 2) ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ 5 แนวทาง 3) ด้านการจัดการหลักสูตรและการสอน 5 แนวทาง 4) ด้านการบริหารจัดการ 5 แนวทาง และ 5) ด้านการวางแผนงานวิชาการและกำหนดพันธกิจ 5 แนวทาง

คำสำคัญ: แนวทางการพัฒนา, ภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัล, ผู้บริหารสถานศึกษา

© 2024 JSSP: Journal of Social Science Panyapat

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคม และสร้างชาติ เป็นกลไกหลักในการพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุขในกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 เนื่องจากการศึกษามีบทบาทสำคัญในการสร้างความได้เปรียบของประเทศเพื่อการแข่งขันและยืนหยัดในเวทีโลกภายใต้ระบบเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นพลวัต ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกจึงให้ความสำคัญและทุ่มเทกับการพัฒนาการศึกษา ประเทศไทยนั้นได้ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษา การพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของคนไทยให้มีทักษะความรู้ความสามารถ และสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการ ของตลาดงานและการพัฒนาประเทศ ภายใต้แรงกดดันภายนอกจากกระแสโลกาภิวัตน์ และแรงกดดันภายในประเทศที่เป็นปัญหาวิกฤตที่ประเทศต้องเผชิญ โดยการปรับเปลี่ยนระบบการเรียนรู้ให้เอื้อต่อการพัฒนาทักษะสำหรับศตวรรษที่ 21 การเปลี่ยนโฉมครูให้เป็นครูยุคใหม่ การเพิ่ม ประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการศึกษาในทุกระดับทุกภาคส่วน การวางพื้นฐานระบบรองรับการเรียนรู้โดยใช้ดิจิทัลแพลตฟอร์ม และการสร้างระบบการศึกษาเพื่อเป็นเลิศทางวิชาการระดับนานาชาติ เพื่อให้คนไทยมีคุณภาพชีวิตที่ดี และเป็นประเทศที่สามารถก้าวข้ามกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลางไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้ว รองรับการเปลี่ยนแปลงของโลกทั้งในปัจจุบันและ

อนาคต (สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) เพื่อให้การศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศไทยมีคุณภาพมาตรฐานระดับสากล บนพื้นฐานของความเป็นไทย ให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาศักยภาพสูงสุด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงได้กำหนดนโยบายเพื่อให้หน่วยงานต่าง ๆ ในสังกัดรวมถึงสถานศึกษาเป็นผู้ถือปฏิบัติในการพัฒนาการศึกษา โดยมีสาระสำคัญคือ เร่งปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงระบบ และกระบวนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งระบบให้มีประสิทธิภาพ ยกย่องมาตรฐานวิชาชีพครูและผู้บริหารสถานศึกษา ให้ครูเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถและทักษะที่เหมาะสมกับการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน ผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้ ความสามารถในการบริหารจัดการและเป็นผู้นำทางวิชาการ รู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน และมุ่งเน้นการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการบริหารจัดการศึกษาและการจัดการเรียนรู้ทุกระดับ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2565) ผู้บริหารจึงเป็นตัวแปรสำคัญในด้านการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ เป็นกลไกสำคัญและมีอิทธิพลสูงสุดต่อคุณภาพของผลลัพธ์ที่ได้จากระบบการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องพัฒนาตนเองให้มีความรู้ ความสามารถ คุณลักษณะ ประสิทธิภาพทางการบริหารการศึกษา รวมถึงการมีภาวะผู้นำทางวิชาการ เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้ทันสมัย เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล (มณีนรัตน์ สุดเต้, 2563)

ภาวะผู้นำทางวิชาการ เป็นศิลปะและความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการสร้างอิทธิพลต่อผู้ร่วมงานในสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อนำผู้ร่วมงาน คือ ครูให้ความร่วมมือปฏิบัติงานไปสู่ความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการเรียนการสอนและการเรียนรู้ของผู้เรียน รวมถึงการใส่ใจกับสภาพอื่น ๆ ขององค์กร เช่น วัฒนธรรมของเขตพื้นที่การศึกษา การนิยามวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา การจัดทำพันธกิจของสถานศึกษา การจัดทำเป้าหมายโดยรวมของสถานศึกษา การบริหารจัดการเรียนการสอนและการส่งเสริมบรรยากาศของสถานศึกษา การจัดหาทรัพยากรที่จำเป็นเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ การนิเทศและประเมินครู การประสานงานโครงการ การพัฒนาบุคลากร และการสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้เรียน และชุมชน (ไชยา ภาวะบุตร, 2565) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาถือว่ามี ความสำคัญมากในการแก้ปัญหา หรือพัฒนาการศึกษาของประเทศให้มีคุณภาพ ดังที่ อภิสิทธิ์ วงษ์ประดิษฐ์, อานนท์ เมธีวรฉัตร และวินัย ทองมัน (2565) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นส่วนที่สำคัญที่สุดในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา หากผู้บริหารสถานศึกษาไม่ให้ความสำคัญในเรื่องวิชาการก็เท่ากับว่าการจัดการศึกษา ย่อมล้มเหลวและไปไม่ถึงจุดหมายที่ตั้งไว้ ธีรวิภา ศรีวัตร, สุชาติ บางวิเศษ และสุขุม พรหมเมืองคุณ (2564) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการถือว่าเป็นงานหลักหรือเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษา ไม่ว่าสถานศึกษาจะเป็นประเภทใด มาตรฐาน และคุณภาพของสถานศึกษาจะพิจารณาได้จากผลงานด้านวิชาการ เนื่องจากงานวิชาการเกี่ยวข้องกับหลักสูตร การจัดโปรแกรมการศึกษา และการจัดการเรียนการสอนซึ่งเป็นหัวใจของสถานศึกษา และเกี่ยวข้องกับผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทุกระดับของสถานศึกษา ซึ่งอาจจะเกี่ยวข้องโดยตรงหรือทางอ้อมก็อยู่ที่ลักษณะของงานนั้น การที่จะพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพ พัฒนาครูและผู้บริหารให้มีความรู้ ความสามารถ และทักษะที่เหมาะสมกับโลกยุคดิจิทัล อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีและต้องดำเนินการพัฒนาอย่างเร่งด่วน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น เป็นองค์กรชั้นนำในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่มาตรฐานสากล บนพื้นฐานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ครอบคลุมสถานศึกษามัธยมศึกษาภายในจังหวัดขอนแก่น มีจำนวนทั้งสิ้น 84 สถานศึกษา จัดการบริหารสถานศึกษาในเขตเข้าด้วยกัน เป็นกลุ่มสถานศึกษาเป็น 11 สหวิทยาเขต โดยมุ่งพัฒนาศักยภาพและคุณภาพผู้เรียนให้มีความสามารถ ความเป็นเลิศทางวิชาการ เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน มีสมรรถนะตามหลักสูตร มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีทักษะอาชีพและทักษะเทคโนโลยีดิจิทัล พัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นมืออาชีพ มีความเชี่ยวชาญในการจัดการศึกษาที่ตอบสนองทิศทางการพัฒนาประเทศ ปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษาทุกระดับ และจัดการศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Technology) เพื่อพัฒนามุ่งสู่ Thailand 4.0 จากรายงานผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2566 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น ยังพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่นมีภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลที่ยังไม่บรรลุผลเท่าที่ควร ส่งผลให้เกิดปัญหาการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการศึกษา ได้แก่ ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ (O-NET)

ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในหลายสถานศึกษาอยู่ในระดับต่ำกว่าระดับประเทศ ปัญหาด้านคุณภาพ การจัดการศึกษา ปัญหาด้านโอกาสทางการศึกษา และด้านประสิทธิภาพการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการบริหารจัดการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน จากข้อมูลดังกล่าวทางสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น จึงได้มีนโยบายและกำหนด แนวทางการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาในรูปแบบการบริหารจัดการองค์กรสู่ความเป็นเลิศมายังผู้บริหารสถานศึกษาทุก สถานศึกษา และให้มีการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการให้ก้าวทันโลกยุคดิจิทัลอย่างเร่งด่วน เพื่อให้การบริหารจัดการศึกษา ขั้นพื้นฐานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น, 2566) จากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลนั้น มีความสำคัญต่อการส่งเสริมพัฒนาและ ขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีความจำเป็นต้อง ทราบแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัล เพื่อให้สามารถขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษา และบริหารจัดการ การศึกษาให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลสูงสุด ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ ในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น ซึ่งแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทาง วิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น ควรเป็นอย่างไร และ เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาเป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาให้ เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการบริหารงานด้านวิชาการ รวมทั้งพัฒนาประสิทธิภาพในการบริหารงานวิชาการและการปฏิบัติงาน วิชาการของครูผู้สอน ที่จะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยแบบโดยใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) เก็บข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิง คุณภาพ โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำทางวิชาการใน ยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น ปีการศึกษา 2566 จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 184 คน และครูจำนวน 3,163 คน รวมประชากรทั้งสิ้น 3,347 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น ปีการศึกษา 2566 จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 20 คน และครูจำนวน 338 คน รวมทั้งสิ้น 358 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากสูตร Taro Yamane (1973) ที่ระดับความคลาดเคลื่อนในการสุ่ม .05 และด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิตามขนาดสถานศึกษา

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณเป็นแบบสอบถามที่ใช้สอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การพัฒนา ภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นแบบสอบถามแบบมีโครงสร้าง แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน ลักษณะเป็นแบบสำรวจ รายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยมีเนื้อหาเป็นองค์ประกอบ 5 ด้าน ได้แก่ 1) การวางแผนงานวิชาการ 2) การจัดการหลักสูตรและการสอน 3) การบริหารจัดการ 4) การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ และ 5) การนิเทศการศึกษาและให้คำปรึกษา ลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามวิธีของ Likert (บุญชม ศรีสะอาด, 2556) โดยมีเกณฑ์ของคะแนนดังต่อไปนี้

- 5 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลของการวิจัยจะเก็บจากกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบสอบถาม จำนวน 358 ฉบับ การเก็บรวบรวมข้อมูลได้ดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

- 3.1 นำแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย ส่งถึงผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ในการขออนุญาตและขอความอนุเคราะห์การเก็บรวบรวมข้อมูลจากสถานศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 ส่งแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามถึงผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน โดยผู้วิจัยใช้โปรแกรม Google Form สร้างแบบสอบถามออนไลน์ส่งถึงกลุ่มตัวอย่าง รวมจำนวน 358 ฉบับ
- 3.3 ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างก่อนการนำไปวิเคราะห์
- 3.4 นำแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาจากกลุ่มตัวอย่างจากนั้นนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ดังนี้

4.1.1 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามในขั้นตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียงท้ายตาราง

4.1.2 วิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น โดยการนำคะแนนจากแบบสอบถามขั้นตอนที่ 2 มาหาค่าเฉลี่ย (Arithmetic mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) และนำค่ามาแปลความหมายตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยได้ศึกษากำหนดในการตัดสินใจการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยยึดเกณฑ์ตามความหมายดังนี้ (สุวิมล ว่องวานิช, 2562)

- 4.51-5.00 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาของสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด
- 3.51-4.50 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาของสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก

2.51-3.50 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาของสถานศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง

1.51-2.50 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาของสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อย

1.00-1.50 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาของสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อยที่สุด

4.2 วิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (Need Assessment) การพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น โดยนำข้อมูลผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ในตอนที่ 2 มาวิเคราะห์ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นจากสูตร Modified Priority Need Index (PNI modified) และจัดเรียงลำดับความต้องการจำเป็น โดยการคำนวณ PNI Modified ซึ่งค่าดัชนี (PNI_{modified}) ตั้งแต่ 0.15 ขึ้นไปถือเป็นความต้องการจำเป็น (สุวิมล ว่องวานิช, 2562)

ระยะที่ 2 การพัฒนาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น

1. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน จำนวน 6 คน จากสถานศึกษาจำนวน 3 แห่ง ที่มีแนวทางปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ในการบริหารงานวิชาการ จนได้เป็นโรงเรียนพระราชทาน โรงเรียนมาตรฐานสากล โรงเรียนอัตราแข่งขันสูง โรงเรียนคุณภาพประจำตำบล และโรงเรียนที่มีผลงานครูและนักเรียนระดับอำเภอหรือระดับจังหวัดหรือระดับภูมิภาคหรือระดับประเทศ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured interview form) นอกจากนี้ อุปกรณ์ที่ช่วยในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ กล้องถ่ายรูป เครื่องบันทึกเสียง และสมุดบันทึก

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลของการวิจัยจะเก็บจากกลุ่มเป้าหมายโดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured interview form) การเก็บรวบรวมข้อมูลได้ดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

3.1 ขออนุญาตให้มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จัดทำหนังสือขอความอนุเคราะห์เพื่อขออนุญาตในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย ทั้ง 3 แห่ง คือ 1) โรงเรียนแก่นนครวิทยาลัย 2) โรงเรียนบ้านไผ่ 3) โรงเรียนภูเวียงวิทยาคม

3.2 ดำเนินการส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์เพื่อขออนุญาตลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น จำนวน 6 คน โดยในจำนวนนี้เป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน และครูผู้สอน จำนวน 3 คน

3.3 นัดหมาย วัน เวลา สำหรับการลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยได้เดินทางไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองตามวันเวลาที่นัดหมาย ซึ่งผู้วิจัยจะสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายแบบกึ่งโครงสร้าง โดยใช้ประเด็น แนวทางสัมภาษณ์ ทำการรวบรวมข้อคิดเห็นของแนวทาง และข้อเสนอแนะต่าง ๆ จากประสบการณ์ตรงของผู้ให้สัมภาษณ์โดยมีการจดบันทึกถ่ายภาพ สิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างที่อยู่ในสถานศึกษากลุ่มผู้ให้ข้อมูลเพื่อนำมาสรุป และประเมินผลการดำเนินงาน

3.4 นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยการสรุปประเด็นดำเนินการด้วยตนเอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูล มาสรุปประเด็นและนำเสนอโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ดังนี้

4.1 นำผลจากแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องและผลการสัมภาษณ์แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น จากสถานศึกษาที่มีแนวทางปฏิบัติที่ดี (Best Practice)

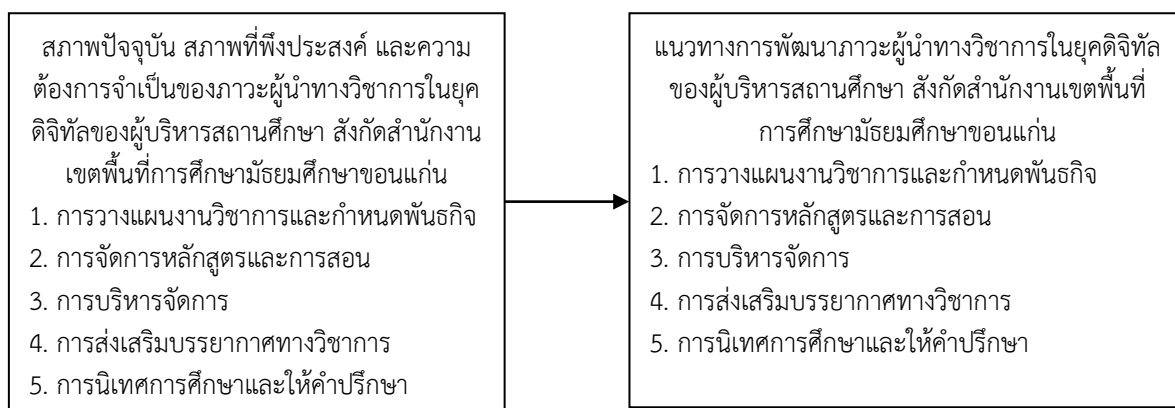
มาทำการสังเคราะห์ร่วมกันเพื่อจัดทำร่างแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น การเป็นการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ

4.2 ตรวจสอบร่างแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น เพื่อตรวจสอบความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของร่างแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น โดยผู้เชี่ยวชาญ

4.3 สรุปแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น โดยนำแนวทางที่ผ่านการประเมินตรวจสอบความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์จากผู้เชี่ยวชาญมาสรุปเป็นแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น โดยใช้กรอบแนวคิดที่ได้จากการสังเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการ ตามแนวคิดของนักวิชาการหลายท่าน เพื่อประสานแนวคิดและทฤษฎีจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้สรุปเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. ผลศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น

สภาพปัจจุบันภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.06, S.D. = 0.61) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทั้ง 5 ด้าน พบว่าด้านการบริหารจัดการ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.12, S.D. = 0.57) รองลงมา คือ ด้านการวางแผนงานวิชาการและกำหนดพันธกิจ ($\bar{X}$ = 4.09, S.D. = 0.61) ด้านการจัดการหลักสูตรและการสอน ($\bar{X}$ = 4.06, S.D. = 0.58) ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ ($\bar{X}$ = 4.05, S.D. = 0.63) และ ด้านการนิเทศการศึกษาและให้คำปรึกษา มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X}$ = 4.00, S.D. = 0.64)

สภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.79, S.D. = 0.40) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทั้ง 5

ด้าน พบว่า ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.82, S.D. = 0.39) รองลงมาคือ ด้านการบริหารจัดการ ($\bar{X}$ = 4.80, S.D. = 0.40) ด้านการนิเทศการศึกษาและให้คำปรึกษา ($\bar{X}$ = 4.79, S.D. = 0.40) ด้านการจัดการหลักสูตรและการสอน ($\bar{X}$ = 4.77, S.D. = 0.43) และ ด้านการวางแผนงานวิชาการและกำหนดพันธกิจ ($\bar{X}$ = 4.77, S.D. = 0.37) ตามลำดับ

ค่าความต้องการจำเป็นภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น โดยรวมเฉลี่ยเท่ากับ 0.18 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการนิเทศการศึกษา และให้คำปรึกษา มีค่าความต้องการจำเป็นเป็นลำดับที่ 1 (PNI Modified = 0.20) รองลงมาคือ ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ (PNI Modified = 0.19) ด้านการจัดการหลักสูตรและการสอน (PNI Modified = 0.18) ด้านการบริหารจัดการ (PNI Modified = 0.17) และ ด้านการวางแผนงานวิชาการและกำหนดพันธกิจ มีค่าความต้องการจำเป็นเป็นลำดับสุดท้าย (PNI Modified = 0.16) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำทางวิชาการใน ยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น โดยรวม (N = 358)

ภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัล ของผู้บริหารสถานศึกษา	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI _{modified}	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล		
1. การวางแผนงานวิชาการและกำหนดพันธกิจ	4.09	0.61	มาก	4.77	0.37	มากที่สุด	0.16	5
2. การจัดการหลักสูตรและการสอน	4.06	0.58	มาก	4.77	0.43	มากที่สุด	0.18	3
3. การบริหารจัดการ	4.12	0.57	มาก	4.80	0.40	มากที่สุด	0.17	4
4. การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ	4.05	0.63	มาก	4.82	0.39	มากที่สุด	0.19	2
5. การนิเทศการศึกษาและให้คำปรึกษา	4.00	0.64	มาก	4.79	0.40	มากที่สุด	0.20	1
โดยรวม	4.06	0.61	มาก	4.79	0.40	มากที่สุด	0.18	

2. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น

2.1 ด้านการนิเทศการศึกษาและให้คำปรึกษา มีรายละเอียดดังนี้

2.1.1 ผู้บริหารสถานศึกษามีแผนการนิเทศอย่างเป็นระบบ กำหนดปฏิทินการนิเทศที่ชัดเจน

2.1.2 ผู้บริหารสถานศึกษามีการนิเทศและประเมินผลการจัดการเรียนการสอนของครู ในการนำเทคโนโลยี ดิจิทัลและนวัตกรรมมาใช้ตามแผนอย่างต่อเนื่อง

2.1.3 ผู้บริหารสถานศึกษาให้ข้อมูลย้อนกลับและให้คำแนะนำแก่ครูหลังจากทำการนิเทศแต่ละครั้ง

2.1.4 ผู้บริหารสถานศึกษาจัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน จัดประชุม อบรมในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อ ส่งเสริมให้ครูมีโอกาสนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน

2.1.5 ผู้บริหารสถานศึกษานำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาช่วยในการนิเทศการเรียนการสอนของครู และมีการ ประเมินผลด้วยวิธีการที่หลากหลาย

2.2 ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ มีรายละเอียดดังนี้

2.2.1 ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริม สนับสนุนให้ครูมีการพัฒนาตนเอง และนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามา ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนและการปฏิบัติงาน

2.2.2 ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริม สนับสนุนอุปกรณ์ดิจิทัล ระบบเครือข่าย และสื่อสารสนเทศที่มีคุณภาพ สำหรับครูและนักเรียน เพื่ออำนวยความสะดวกต่อการพัฒนาการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอน และการบริหารงานภายใน สถานศึกษา

2.2.3 ผู้บริหารสถานศึกษาเสริมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางวิชาการในสถานศึกษาโดยจัดให้มีห้อง IT หรือจัดให้มีมัลติมีเดียสำหรับสืบค้นข้อมูล สารสนเทศและองค์ความรู้ไว้บริการครูและนักเรียนอย่างเพียงพอ

2.2.4 บริหารสถานศึกษาจัดหาแหล่งเรียนรู้ภายนอกสถานศึกษา โดยอาศัยความร่วมมือกับผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักการพัฒนาย่างยั่งยืน โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล

2.2.5 ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมและพัฒนาสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาให้เหมาะสมสวยงาม สะอาดปลอดภัย เป็นระเบียบ และเอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน และการทำงานของบุคลากร

2.3 ด้านการจัดการหลักสูตรและการสอน จากการสัมภาษณ์ถึงโครงสร้างกลุ่มเป้าหมายเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา มีรายละเอียดดังนี้

2.3.1 ผู้บริหารสถานศึกษามีการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ตลอดจนนโยบายทางการศึกษาของรัฐ และสำรวจความต้องการของผู้เรียน

2.3.2 ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของหลักสูตรสถานศึกษา ปรับปรุงหลักสูตรให้ทันสมัยและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล

2.3.3 ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้ครูมีการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้อย่างหลากหลาย จัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญด้วยการจัดการเรียนการสอนเชิงรุก (active learning)

2.3.4 ผู้บริหารสถานศึกษามีการนิเทศ ติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรอย่างสม่ำเสมอ นำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุง พัฒนาคุณภาพหลักสูตรให้ทันสมัยและมีประสิทธิภาพ

2.3.5 ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูเข้าร่วมประชุม อบรมและสัมมนา เกี่ยวกับหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้

2.4 ด้านการบริหารจัดการ มีรายละเอียดดังนี้

2.4.1 ผู้บริหารสถานศึกษามีการพัฒนาตนเองให้มีความรู้ และมีทักษะในการใช้สื่อและเทคโนโลยีดิจิทัลสามารถนำมาใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.4.2 ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้และทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อนำมาใช้ในการปฏิบัติงานที่รับผิดชอบได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.4.3 ผู้บริหารสถานศึกษานำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการสร้างระบบฐานข้อมูลและการจัดเก็บข้อมูลต่าง ๆ ของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ

2.4.4 ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริม และสนับสนุนให้เกิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพขึ้น ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา เพื่อเป็นเวทีในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านดิจิทัลของบุคลากร

2.4.5 ผู้บริหารสถานศึกษานับสนุนงบประมาณและทรัพยากร เพื่อการจัดซื้อ จัดหาและบำรุงรักษาวัสดุ อุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศของสถานศึกษา

2.5 ด้านการวางแผนงานวิชาการและกำหนดพันธกิจ มีรายละเอียดดังนี้

2.5.1 ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย พันธกิจของสถานศึกษาที่เน้นงานวิชาการเป็นสำคัญสื่อสารให้ครู ผู้เรียนและผู้เกี่ยวข้องทราบและมีความเข้าใจร่วมกัน

2.5.2 ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น และกำหนดเกณฑ์มาตรฐานทางวิชาการของสถานศึกษา โดยเน้นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นสำคัญ

2.5.3 ผู้บริหารสถานศึกษาร่างแรงบันดาลใจให้แก่ครูและบุคลากรในสถานศึกษา เพื่อขับเคลื่อนให้บรรลุสู่วิสัยทัศน์และเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้

2.5.4 ผู้บริหารสถานศึกษานำเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้ในการปฏิบัติงานและสนับสนุนการขับเคลื่อนด้านวิชาการให้บรรลุเป้าหมาย

2.5.5 ผู้บริหารสถานศึกษาวางแผนงานวิชาการและแนวทางการปฏิบัติงาน เพื่อให้บรรลุจุดหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยสภาพปัจจุบันภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีระดับการปฏิบัติสูงสุด คือ ด้านการบริหารจัดการ ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหารศึกษามีความเข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน และตระหนักว่าการบริหารงานวิชาการเป็นหัวใจ ของการจัดการศึกษา ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงให้ความสำคัญกับการวางแผนงานวิชาการและแนวทางการปฏิบัติงาน กำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย พันธกิจของสถานศึกษาที่เน้นงานวิชาการเป็นสำคัญ สื่อสารให้ครู ผู้เรียนและผู้เกี่ยวข้องทราบ และมีความเข้าใจร่วมกัน เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น และกำหนดเกณฑ์มาตรฐานทางวิชาการของ สถานศึกษา โดยเน้นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นสำคัญ อีกทั้งมีการพัฒนาตนเอง และบุคลากรให้มีความรู้และทักษะในการ ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำมาใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษาและปฏิบัติงานที่รับผิดชอบได้อย่างมี ประสิทธิภาพ รวมถึงสนับสนุนงบประมาณและทรัพยากร เพื่อการจัดซื้อ จัดหาและบำรุงรักษาวัสดุ อุปกรณ์เทคโนโลยี สารสนเทศของสถานศึกษาและนำเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้ในการปฏิบัติงานและสนับสนุนการ ขับเคลื่อนด้านวิชาการให้บรรลุเป้าหมาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยวัฒน์ คำโคตร และอมรทิพย์ เจริญผล (2565) ได้ ศึกษาแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา หนองคาย พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียน ภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มี ค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการบริหารจัดการ รองลงมาคือ ด้านการวางแผนงานวิชาการ และด้านการส่งเสริมบรรยากาศทาง วิชาการ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการนิเทศ และสอดคล้องกับงานวิจัยของมณีนรัตน์ สุดเต (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 2 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณารายด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปน้อยพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการบริหารจัดการ รองลงมา คือ ด้านการวางแผนงานวิชาการ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุดได้แก่ ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ และด้านการนิเทศ

สภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาขอนแก่น เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีระดับที่พึงประสงค์มากที่สุด คือ ด้านการส่งเสริมบรรยากาศ ทางวิชาการ ทั้งนี้เป็นเพราะ โลกในยุคปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะเทคโนโลยีดิจิทัล การส่งเสริม บรรยากาศทางวิชาการในสถานศึกษาให้ทันต่อสถานการณ์ปัจจุบันจึงเป็นสิ่งสำคัญในการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำองค์กรจึงต้องใส่ใจและให้ความสำคัญกับบรรยากาศ โดยส่งเสริม สนับสนุนอุปกรณ์ดิจิทัล ระบบเครือข่าย และสื่อสารสนเทศที่มีคุณภาพสำหรับครูและผู้เรียน เพื่ออำนวยความสะดวกต่อการพัฒนาการเรียนรู้ การ จัดการเรียนการสอน และการบริหารงานภายในสถานศึกษา จัดให้มีห้อง IT หรือจัดให้มีมูมอินเตอร์เน็ตสำหรับสืบค้นข้อมูล สารสนเทศและองค์ความรู้ไว้บริการครูและนักเรียนอย่างเพียงพอจัดหาแหล่งเรียนรู้ภายนอกสถานศึกษา โดยอาศัยความ ร่วมมือกับผู้ประกอบการ ชุมชน และหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักการพัฒนาย่างยั่งยืน โดยใช้ เทคโนโลยีดิจิทัล พัฒนาสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาให้เหมาะสมสวยงาม สะอาดปลอดภัย เป็นระเบียบ เอื้อต่อการเรียนรู้ของ ผู้เรียน และการทำงานของบุคลากร สอดคล้องกับงานวิจัยของ นรินทร์พร เขตชมพู และปองภพ ภูจอมจิตร (2566) ได้ทำ การวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 พบว่า สภาพที่พึงประสงค์โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้

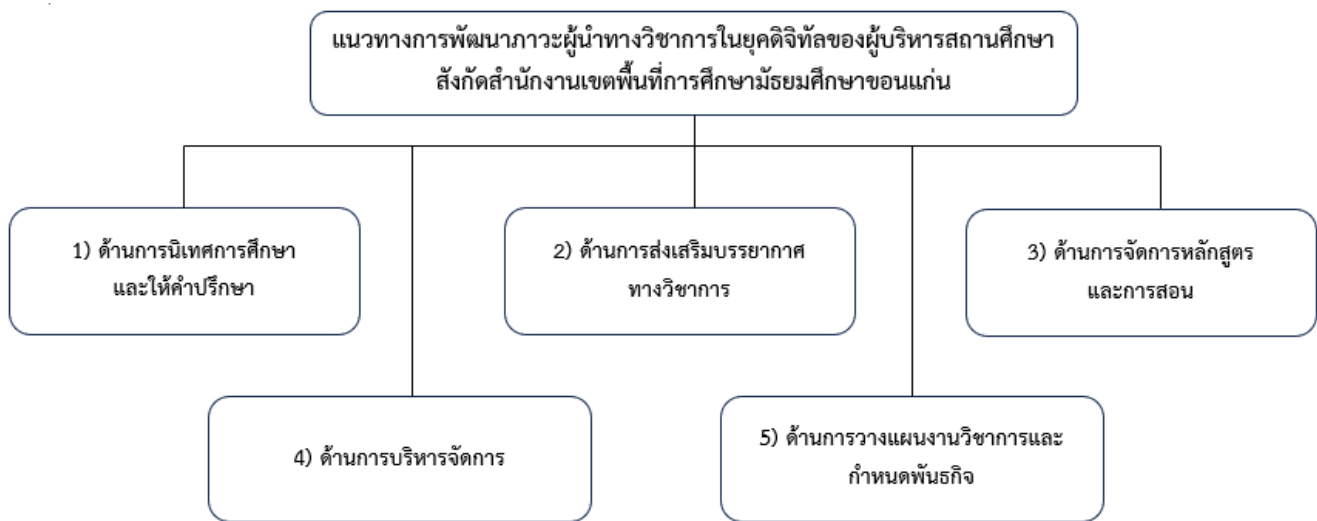
ความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น พบว่า ด้านที่มีระดับความต้องการจำเป็นสูงที่สุด คือ ด้านการนิเทศการศึกษาและให้ คำปรึกษา ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาให้น้ำหนักกับการวางแผนงาน การบริหารจัดการ และมุ่งทำงานด้านอื่น ๆ มากกว่า จึงอาจจะละเลยหรือมองข้ามในส่วนของการนิเทศการศึกษาและให้คำปรึกษาแก่ครู ทำให้กระบวนการจัดการศึกษา ไม่ได้รับการแก้ไขและพัฒนาเท่าที่ควร ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรมีการวางแผนการนิเทศอย่างเป็นระบบ กำหนดปฏิทินการ

นิเทศที่ชัดเจน ดำเนินการนิเทศและประเมินผลการจัดการเรียนการสอนของครูในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลและนวัตกรรมมา ใช้ตามแผนอย่างต่อเนื่อง รวมถึงให้ข้อมูลย้อนกลับและให้คำแนะนำแก่ครูหลังจากทำการนิเทศ จัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ร่วมกัน จัดประชุม อบรมในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมให้ครูมีโอกาสพัฒนาการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการจัดการเรียน การสอน และนำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาช่วยในการนิเทศการเรียนการสอนของครู และมีการประเมินผลด้วยวิธีการที่ หลากหลาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วริภา ศรีวัตร และคณะ (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำ ทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 พบว่า ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ด้านการนิเทศและ ประเมินผลการสอนของครู มีความต้องการจำเป็น เป็นลำดับที่ 1

ผลการวิจัยแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น ผู้วิจัยสรุปได้ 5 ด้าน 25 แนวทาง พบว่า ด้านการนิเทศการศึกษาและให้คำปรึกษา มีระดับ ความต้องการจำเป็นสูงสุด โดยมีแนวทางการพัฒนา 5 แนวทางดังนี้ ควรมีแผนการนิเทศอย่างเป็นระบบ กำหนดปฏิทิน การนิเทศที่ชัดเจน ดำเนินการนิเทศและประเมินผลการจัดการเรียนการสอนของครูในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลและนวัตกรรม มาใช้ตามแผนอย่างต่อเนื่อง รวมถึงให้ข้อมูลย้อนกลับและให้คำแนะนำแก่ครูหลังจากทำการนิเทศ จัดให้มีการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ร่วมกัน จัดประชุม อบรมในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมให้ครูมีโอกาสพัฒนาการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการจัดการ เรียนการสอน และนำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาช่วยในการนิเทศการเรียนการสอนของครู และมีการประเมินผลด้วยวิธีการที่ หลากหลาย ทั้งนี้เพราะว่า การนิเทศการศึกษาและให้คำปรึกษามีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการจัดการเรียนรู้และ การพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมาย ซึ่งเป็นหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทุกฝ่ายใน สถานศึกษาที่จะต้องร่วมมือร่วมใจกันดำเนินการพัฒนางานทุกด้านในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในฐานะ หน่วยงานหลักในการรับผิดชอบในการจัดการศึกษาจะต้องให้ความสำคัญกับการนิเทศภายในสถานศึกษา โดยกำหนดไว้ใน มาตรฐานของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อให้สถานศึกษาใช้เป็นแนวทางในการกำหนดมาตรฐานของสถาน ศึกษาและ ถือปฏิบัติให้เกิดผลลัพธ์ที่ชัดเจนขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มณีนรัตน์ สุดเต้ (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่องแนวทางการ พัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 พบว่า แนวทางด้านการนิเทศ ผู้บริหารต้องมีการสังเกตจากแผนการสอนและ สื่อการสอนของครู ต้องมีการเดินสังเกตการสอนของครูผู้สอนแต่ละคน สอบถามจากครูข้างห้องหรือครูหัวหน้าสายชั้น รวมถึงสอบถามจากนักเรียน มีการบันทึกผลการนิเทศการสอนเป็นลายลักษณ์อักษร มีการประชุมชี้แจง เกี่ยวกับจุดเด่นของ การสอนที่ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อให้ครูสามารถนำไปปฏิบัติใช้กับนักเรียนได้อย่างเหมาะสม มีการจัดระบบ ฐานข้อมูลสารสนเทศในมีความทันสมัยอยู่เสมอ และนำเอาเทคโนโลยีมาใช้ในการควบคุมประสิทธิภาพของการทำงานโดยใช้ เครื่องคอมพิวเตอร์และระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนิต รัตนศักดิ์ดา (2565) ได้ทำการวิจัย เรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2 พบว่า แนวทางด้านการนิเทศการสอน มีดังนี้ 1) ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการนิเทศแบบตรวจเยี่ยมชั้นเรียน พร้อมให้คำแนะนำ แก่ครู ตั้งแต่การเตรียมเอกสารต่าง ๆ ไปจนถึงการจัดบรรยากาศในชั้นเรียน 2) ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการนิเทศการสอน แบบมุ่งเป้าหมาย เพื่อพัฒนานักเรียน และนำปัญหาต่าง ๆ มาวิเคราะห์และแก้ไข

องค์ความรู้ใหม่

การวิจัยครั้งนี้ทำให้เห็นถึงข้อค้นพบหรือองค์ความรู้ใหม่ที่สำคัญ ซึ่งสามารถชี้ให้เห็นว่า ผลการพัฒนาแนวทางการ พัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น พบว่า แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ สอดคล้องกับบริบทของสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น

ภาพที่ 2 แผนผังแสดงองค์ความรู้ใหม่แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา

สรุปผลการวิจัย

สภาพปัจจุบันภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีระดับการปฏิบัติมากที่สุด คือ ด้านการบริหารจัดการ รองลงมา คือ ด้านการวางแผนงานวิชาการและกำหนดพันธกิจ ด้านการจัดการหลักสูตรและการสอน ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ และด้านที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุด คือ ด้านการนิเทศการศึกษาและให้คำปรึกษา

สภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยด้านที่มีระดับที่พึงประสงค์มากที่สุด คือ ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ รองลงมา คือ ด้านการบริหารจัดการ ด้านการนิเทศการศึกษาและให้คำปรึกษา ด้านการจัดการหลักสูตรและการสอน และด้านที่มีระดับที่พึงประสงค์น้อยที่สุด คือ ด้านการวางแผนงานวิชาการและกำหนดพันธกิจ

ความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีความต้องการจำเป็นสูงที่สุด คือ ด้านการนิเทศการศึกษาและให้คำปรึกษา รองลงมา คือ ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ ด้านการจัดการหลักสูตรและการสอน ด้านการบริหารจัดการ และด้านที่มีความต้องการจำเป็นต่ำที่สุด คือ ด้านการวางแผนงานวิชาการและกำหนดพันธกิจตามลำดับ

ผลการพัฒนาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น ผู้วิจัยสรุปได้ 5 ด้าน 25 แนวทาง ดังนี้

1) ด้านการนิเทศการศึกษาและให้คำปรึกษา มี 5 แนวทาง ดังนี้ 1) ผู้บริหารสถานศึกษามีการวางแผนการนิเทศอย่างเป็นระบบ กำหนดปฏิทินการนิเทศที่ชัดเจน 2) ผู้บริหารสถานศึกษามีการนิเทศและประเมินผลการจัดการเรียนการสอนของครู ในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลและนวัตกรรมมาใช้ตามแผนอย่างต่อเนื่อง 3) ผู้บริหารสถานศึกษาให้ข้อมูลย้อนกลับและให้คำแนะนำแก่ครูหลังจากทำการนิเทศแต่ละครั้ง 4) ผู้บริหารสถานศึกษาจัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน จัดประชุม อบรมในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมให้ครูมีโอกาสนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน 5) ผู้บริหารสถานศึกษามีการนำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาช่วยในการนิเทศการเรียนการสอนของครู และมีการประเมินผลด้วยวิธีการที่หลากหลาย

2) ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ มี 5 แนวทาง ดังนี้ 1) ผู้บริหารสถานศึกษามีการส่งเสริม สนับสนุนให้ครูมีการพัฒนาตนเอง และนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนและการปฏิบัติงาน

2) ผู้บริหารสถานศึกษามีการส่งเสริม สนับสนุนอุปกรณ์ดิจิทัล ระบบเครือข่าย และสื่อสารสนเทศที่มีคุณภาพสำหรับครูและนักเรียน เพื่ออำนวยความสะดวกต่อการพัฒนาการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอน และการบริหารงานภายในสถานศึกษา 3) ผู้บริหารสถานศึกษามีการเสริมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางวิชาการในสถานศึกษาโดยจัดให้มีห้อง IT หรือจัดให้มีมุมอินเทอร์เน็ตสำหรับสืบค้นข้อมูล สารสนเทศและองค์ความรู้ไว้บริการครูและนักเรียนอย่างเพียงพอ 4) ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดหาแหล่งเรียนรู้ภายนอกสถานศึกษา โดยอาศัยความร่วมมือกับผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล 5) ผู้บริหารสถานศึกษามีการส่งเสริมและพัฒนาสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาให้เหมาะสมสวยงาม สะอาดปลอดภัย เป็นระเบียบ และเอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน และการทำงานของบุคลากร

3) ด้านการจัดการหลักสูตรและการสอน มี 5 แนวทาง ดังนี้ 1) ผู้บริหารสถานศึกษามีการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ตลอดจนนโยบายทางการศึกษาของรัฐ และสำรวจความต้องการของนักเรียน 2) ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของหลักสูตรสถานศึกษา ปรับปรุงหลักสูตรให้ทันสมัยและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล 3) ผู้บริหารสถานศึกษามีการสนับสนุนให้ครูมีการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้อย่างหลากหลาย จัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญด้วยการจัดการเรียนการสอนเชิงรุก (active learning) 4) ผู้บริหารสถานศึกษามีการนิเทศ ติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรอย่างสม่ำเสมอ นำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุง พัฒนาคุณภาพหลักสูตรให้ทันสมัยและมีประสิทธิภาพ 5) ผู้บริหารสถานศึกษามีการส่งเสริมให้ครูเข้าร่วมประชุม อบรมและสัมมนา เกี่ยวกับหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้

4) ด้านการบริหารจัดการ มี 5 แนวทาง ดังนี้ 1) ผู้บริหารสถานศึกษามีการพัฒนาดตนเองให้มีความรู้ และมีทักษะในการใช้สื่อและเทคโนโลยีดิจิทัล สามารถนำมาใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ 2) ผู้บริหารสถานศึกษามีการส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้และทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อนำมาใช้ในการปฏิบัติงานที่รับผิดชอบได้อย่างมีประสิทธิภาพ 3) ผู้บริหารสถานศึกษามีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการสร้างระบบฐานข้อมูลและการจัดเก็บข้อมูลต่าง ๆ ของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ 4) ผู้บริหารสถานศึกษามีการส่งเสริม และสนับสนุนให้เกิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพขึ้น ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา เพื่อเป็นเวทีในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านดิจิทัลของบุคลากร 5) ผู้บริหารสถานศึกษามีการสนับสนุนงบประมาณและทรัพยากร เพื่อการจัดซื้อ จัดหาและบำรุงรักษาวัสดุ อุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศของสถานศึกษา

5) ด้านการวางแผนงานวิชาการและกำหนดพันธกิจ มี 5 แนวทาง ดังนี้ 1) ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย พันธกิจของสถานศึกษาที่เน้นงานวิชาการเป็นสำคัญ สื่อสารให้ครู ผู้เรียนและผู้เกี่ยวข้องทราบและมีความเข้าใจร่วมกัน 2) ผู้บริหารสถานศึกษามีการเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น และกำหนดเกณฑ์มาตรฐานทางวิชาการของสถานศึกษา โดยเน้นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นสำคัญ 3) ผู้บริหารสถานศึกษามีการสร้างแรงบันดาลใจให้แก่ครูและบุคลากรในสถานศึกษา เพื่อขับเคลื่อนให้บรรลุวิสัยทัศน์และเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ 4) ผู้บริหารสถานศึกษามีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้ในการปฏิบัติงานและสนับสนุนการขับเคลื่อนด้านวิชาการให้บรรลุเป้าหมาย 5) ผู้บริหารสถานศึกษามีการวางแผนงานวิชาการและแนวทางการปฏิบัติงาน เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่นควรตระหนักถึงความสำคัญของภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา และควรจัดอบรม สัมมนาเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดต่อไป

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น ควรนำแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ไปเป็นแนวปฏิบัติเพื่อบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น และในพื้นที่อื่น ๆ

2.2 ควรมีการทำวิจัยเชิงปฏิบัติการ เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น

เอกสารอ้างอิง

- ไชยา ภาวะบุตร. (2565). *หลัก ทฤษฎี และปฏิบัติ การบริหารการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). สกลนคร: สมศักดิ์การพิมพ์.
- ธนิต รัตนศักดิ์ดา. (2565). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 2. (การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกริก).*
- นรินทร์พร เขตชมพู และ ปองภพ ภูจอมจิตร. (2566). *แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 2. วารสารสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 10(2), 563-578.*
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *การวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปิยวัฒน์ คำโคตร และ อมรทิพย์ เจริญผล. (2565). *แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย. วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 2(3), 99-101.*
- มณีนรัตน์ สุดเต้. (2563). *แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2. (ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี).*
- รวิภา ศรีวัตร, สุชาติ บางวิเศษ และ สุขุม พรหมเมืองคุณ. (2564). *แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2. วารสารศรีล้านช้างปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยมหาสารคามวิทยาลั วิทยาเขตศรีล้านช้าง, 7(2), 41-42.*
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น. (2566). *แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566*. ขอนแก่น: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2565). *นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565*. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2562). *การวิจัยการประเมินความต้องการจำเป็น*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อภิสิทธิ์ วงษ์ประดิษฐ์, อานนท์ เมธีวรฉัตร และ วินัย ทองมัน. (2565). *แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1. วารสารวิจัยวิชาการ, 5(4), 199-200.*
- Yamane, T. (1973). *Statistics an Introductory Analysis*. (3rd Edition). New York: Harper and Row.